

REPUBLICA FUNKY

Jurnalism și fact-checking

Cuprins

1. [Jurnalism cetățenesc](#)
2. [Surse de date și informații](#)
3. [Sfaturi de căutare de la jurnaliști:](#)
4. [Despre dezinformare și verificări](#)
5. [Surse de încredere](#)

Proiect derulat de:

Jurnalism cetățenesc

Chiar dacă nu ești jurnalist, poți să te folosești de uneltele pe care presa le utilizează frecvent pentru a avea o mai bună înțelegere și putere de influență și interacțiune cu autoritățile locale. Un cetățean interesat de subiect, ca orice jurnalist, are nevoie de surse de încredere și de dorința de a afla ce se află în spatele unor informații. Legat de documentele și datele la care poți avea acces, ce poți face cu ele și care sunt cele mai ușoare căi să le obții, ai mai multe detalii în cele ce urmează.

De ce este important pentru societate ca un cetățean să fie informat și să aibă dorința de a avea acces la astfel de informații?

Pe termen scurt și din perspectiva scopului imediat, a avea acces la informații înseamnă că poți reacționa. Pe termen mediu și lung și dintr-o perspectivă mai generală, implică schimbarea de mentalități, ceea ce e benefic tuturor. Birocrația este în general percepută drept un zid pus intenționat în calea cetățeanului, ca acesta să aibă de trecut cât mai multe hopuri până ce reușește să ajungă undeva, fapt ce l-ar putea convinge chiar să renunțe după o vreme. În fapt, birocrația reprezintă un proces ordonat, gândit ca să fie în beneficiul tuturor, inclusiv al cetățeanului.

Când ne referim la instituții, nu ne gândim la clădiri goale, ci la un întreg aparat format din oameni, care au sensibilități și care trăiesc în aceeași comunitate în care trăiești și tu. Dacă ne asumăm faptul că trebuie să ne antrenăm mușchiul civic ca să putem ajunge la un anumit nivel de înțelegere a rolului nostru cu autoritățile și a putea beneficia de toate avantajele ce derivă de aici, atunci să le acordăm aceleași premise și funcționarilor publici sau aleșilor noștri, care pot fi nu într-atât rău intenționați, ci poate necunoscători, refractari sau chiar temători.

Introducere

Există mai multe tipuri de informații care pot fi cerute și obținute de la autorități la care poți avea acces de acasă, prin intermediul telefonului sau al computerului. În mod ideal, unele dintre aceste informații, precum cele ce țin de transparența bugetului public, ar trebui să fie oricum disponibile pe pagina de internet a unei instituții, conform rigorilor legii. Poți consulta lista cu documente care fac obiectul unei posibile cereri în baza [Legii 544/2001](#), însă logica ne îndeamnă să considerăm că a urmări cum sunt cheltuiți banii publici reprezintă, indiferent de context, o informație de interes public.

Proiect derulat de:

Tactici de a obține informații de interes public

Unde să cauți informația?

- verifică dacă respectivele documente sunt disponibile pe site-ul instituției vizate;
- dacă nu este disponibilă la prima instituție verificată, este oare posibil ca ea să se găsească altundeva? (spre exemplu, dacă declarația de avere a unui primar nu apare pe site-ul primăriei, caută și la [Agenția Națională de Integritate](#) și s-ar putea să ai noroc);

Vorba dulce mult aduce

- Solicită datele respective în temeiul legii - dar **fă-o cu frumosul**. Știm că sunt cazuri în care ajungi să ceri informații care ar fi trebuit să fie disponibile din oficiu, însă, în vasta majoritate a cazurilor, a-i aborda cu înțelegere pe funcționarii cu care interacționezi, precum persoana care se ocupă de răspunsuri la solicitările de acces la informații sau pe cea de la relația cu publicul, ajută mai mult decât dacă le ceri ceva ultimativ, chiar dacă legea este de partea ta.
- Uneori este util să **dai un telefon** ca să stabilești o linie de contact mai umană și să te asiguri ori că nu ai omis ceva pe site atunci când căutai informația respectivă, ori ca să anunți că ai trimis o cerere. Încearcă să îți cont că vorbești până la urmă cu un alt cetățean, iar interesele voastre sunt probabil convergente în căutarea Binelui.

Nu uita: ar trebui să-ți primești răspunsul în termenul legal de 10 zile (sau 30, dacă **sunt informații complexe** și primești o notificare în acest sens).

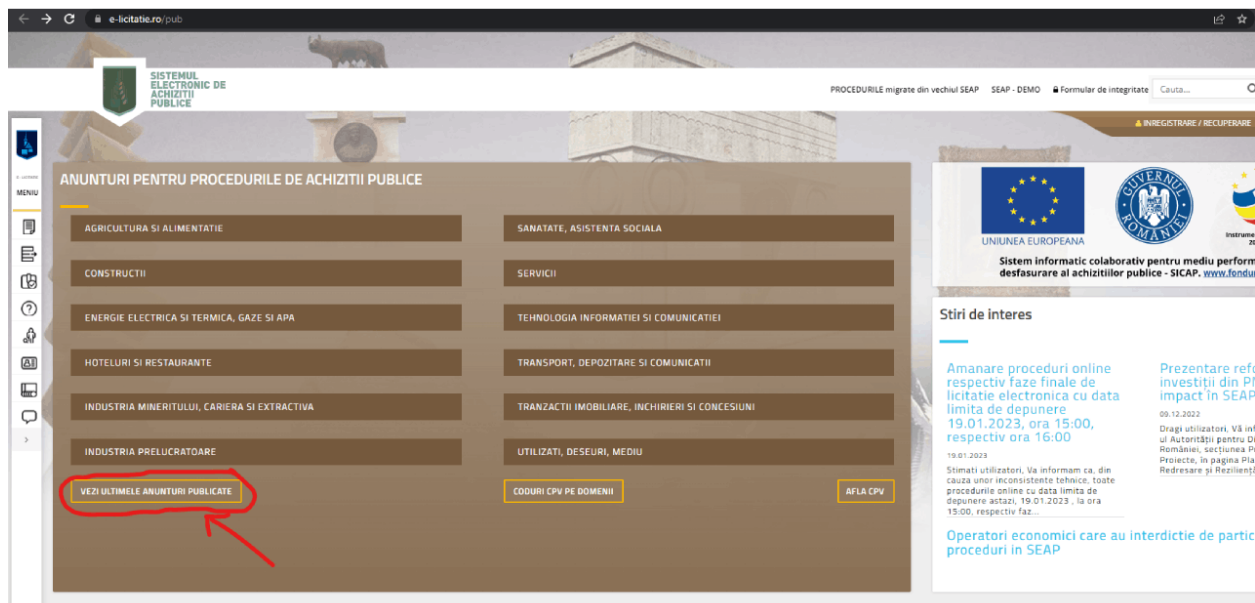
Exemple:

Ce fac dacă mă interesează, de exemplu, să aflu **cine a montat iluminatul de Crăciun în localitatea mea**? Metoda de lucru este aceeași pentru cetățeni și jurnaliști: intră pe portalul dedicat [SICAP](#), filtrează după numele primăriei și verifică achizițiile și licitațiile publice din lunile dinaintea sărbătorilor de iarnă. Deși ar trebui să fie disponibile public pe acest portal, se întâmplă uneori ca ele să lipsească. Un cetățean poate cere acest contract primăriei, chiar să ai acces la întregul dosar de achiziție, care conține toate documentele, de la ofertele depuse, la studii, clarificări și altele.

Proiect derulat de:

Cum să navighezi prin SICAP?

1. Click pe „vezi ultimele anunțuri publicate”
2. Introdu numele localității tale în secțiunea „Autoritatea Contractantă” și data până la care vrei să verifici achizițiile publice, din secțiunea „Data publicare”
3. În partea de jos a paginii, vor fi afișate toate anunțurile publicate de Primăria localității respective.
4. Dacă dai click pe „vezi procedura”, vezi putea vizualiza contractul și alte detalii despre achiziția publică.

Un alt document care poate fi folositor prin prisma unui cetățean curios, fie că e jurnalist sau nu, este **planul urbanistic zonal**, care ne oferă indicii despre ce s-ar putea construi într-o zonă anume.

Alte acte publice conexe sunt autorizația de construcție a unui imobil sau Hotărârea de Consiliu Local (HCL) în care s-a aprobat. Ține cont de faptul că HCL ar trebui să se găsească oricum pe site-ul Primăriei.

Proiect derulat de:

Surse de date și informații

ANCPI - terenuri, proprietăți	https://www.ancpi.ro/
ANI - Declarații de avere și interese	https://integritate.eu/
SEAP - Licitații și achiziții publice	https://www.e-licitatie.ro/ - sursa oficială www.sicap.ai - sursă alternativă, neoficială, dar mai accesibilă
Procese - portalul instanțelor	https://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx SCJ.ro - site-ul Înaltei Curți
Registrul Comerțului Online	https://portal.onrc.ro/ (necesită cont, e cu plată)
Registrul Asociațiilor și Fundațiilor	https://www.just.ro/registrul-national-ong/
Lista partidelor politice	https://tribunalulbucuresti.ro/index.php/partide-si-aliate-politice/partide-politice
Institutul Național de Statistică	https://insse.ro/cms/
Eurostat	https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/
Recensământ	https://www.recensamantromania.ro/
Transparență bugetară	https://mfinante.gov.ro/transparenta-bugetara
Portalul seturilor de date deschise	https://data.gov.ro/
Portal legislativ (toate legile)	https://legislatie.just.ro/Public/Acasa

Cadru legal:

Te-ai putea gândi că **Legea 544/2001** este singura care îți apără dreptul de a accesa informații de interes public, însă acest drept este înscris în art. 31 din Constituție, care garantează dreptul la informare. Ce se întâmplă dacă o autoritate publică nu îți răspunde la o solicitare sau invocă faptul că există clauze confidențiale care o împiedică să îți ofere un răspuns?

Ai o serie de soluții la îndemână, de la a insista, invocând temeiul legii, până la a te adresa prefectului sau instanței. Până să ajungi acolo, consultă textul Legii 544/2001, care definește

Proiect derulat de:

clar care sunt categoriile de documente exceptate la [art. 12](#) - vei regăsi trimeri la interesele economice ale țării, la proceduri judiciare în desfășurare sau la secrete de stat. Având în vedere că legea menționează care sunt excepțiile de la regulă, considerăm **că toate celelalte categorii de documente fac obiectul interesului public și pot fi așadar solicitate**. În cazul în care primăria invocă o clauză de confidențialitate în ceea ce privește firma care a executat marcaje rutiere, de exemplu, insistă și fă trimitere la lege.

Chiar dacă implică un efort considerabil din partea ta, există destule cazuri consemnate în care instanța a dat dreptate reclamantului și a obligat la furnizarea informațiilor cerute. Poți consulta, spre exemplu, [portalul de jurisprudență al CSM](#) pentru a înțelege cum ar trebui să arate o cerere de chemare în judecată.

Ce sunt declarațiile de avere și de interese și la ce ne-ar putea fi folositoare?

Aceste două declarații merg mână în mână și ne ajută să înțelegem parcursul unui funcționar sau ales public.

Cadrul legal este [Legea nr. 176 din 1 septembrie 2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice](#). Aici vei putea afla lista pozițiilor ale căror ocupanți trebuie să depună declarațiile sus-numite, dar și că, spre exemplu, candidații la diverse demnități publice, de la președinte la consilier local, trebuie să depună aceste documente pe platforma dedicată (cf. art. 1).

Tot din textul legii, aflăm că declarațiile respective trebuie păstrate pe site-ul instituției la care activează persoana în cauză și pe [site-ul ANI](#) pe întreaga durată a mandatului și în următorii trei ani, apoi sunt arhivate (art. 6(1)d) - așadar le poți încă solicita la ANI, chiar dacă ele nu mai apar la prima căutare.

ANI = Agenția Națională de Integritate, înființată în [2007](#) (ca recomandare venită de la UE în procesul de pre-aderare), ai cărei inspectorii evaluează funcționarii publici din următoarele puncte de vedere: avere, incompatibilități și conflicte de interese. Dacă ANI găsește lucruri suspecte, sesizează procurorii sau instanța competentă (de pildă pot solicita confiscări în cazul în care există o diferență vădită între averea dobândită și veniturile câștigate)

Proiect derulat de:

Mai mult, declarațiile trebuie să includă averea și interesele soțului sau soției, dar nu și pe ale părinților, de exemplu, de unde și cazuri celebre de politicieni care și-au trecut bunurile pe numele părinților. Dacă te pasionează subiectul în mod deosebit, trebuie să îți asumi că vei fi nevoit/ă să faci ceva muncă de cercetare extinsă, eventual prin articole de presă sau rețele de socializare.

Cum arată o declarație de interese:

[\(vezi aici documentul întreg\)](#)

Proiect derulat de:

1. Asociat sau acționar la societăți comerciale, companii/societăți naționale, instituții de credit, grupuri de interes economic, precum și membru în asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale:

Unitatea - denumirea și adresa -	Calitatea deținută	Nr. de părți sociale sau de acțiuni	Valoarea totală a părților sociale și/ sau a acțiunilor
-	-	-	-

2. Calitatea de membru în organele de conducere, administrare și control ale societăților comerciale, ale companiilor/societăților naționale, ale instituțiilor de credit, ale grupurilor de interes economic, ale asociațiilor sau fundațiilor ori ale altor organizații neguvernamentale:

Unitatea - denumirea și adresa -	Calitatea deținută	Valoarea beneficiilor
-	-	-

3. Calitatea de membru în cadrul asociațiilor profesionale și/sau sindicale

3.1 SINDICAT AL MUNICIPIULUI TÂRGU MURES - MEMBRU COTIZANT

4. Calitatea de membru în organele de conducere, administrare și control, retribuite sau neretribuite, deținute în cadrul partidelor politice, funcția deținută și denumirea partidului politic

-

5. Contracte, inclusiv cele de asistență juridică, consultanță juridică, consultanță și civile, obținute ori aflate în derulare în timpul exercitării funcțiilor, mandatelor sau demnităților publice finanțate de la bugetul de stat, local și din fonduri externe ori încheiate cu societăți comerciale cu capital de stat sau unde statul este acționar majoritar/minoritar:

5.1 Beneficiarul de contract: numele, prenumele / denumirea și adresa	Instituția contractantă : denumirea și adresa	Procedura prin care a fost încredințat contractul	Tipul contractului	Data încheierii contractului	Durata contractului	Valoarea totală a contractului
Titular						
-	-	-	-	-	-	-
Sot/soție						

1 / 2

-	-	-	-	-	-	-
Rude de gradul I ¹⁾ ale titularului						
-	-	-	-	-	-	-
Societăți comerciale/ Persoană fizică autorizată/ Asociații familiale/ Cabinete individuale, cabinete asociate, societăți civile profesionale sau societăți civile profesionale cu răspundere limitată care desfășoară profesia de avocat/ Organizații neguvernamentale/ Fundații/ Asociații ²⁾						
-	-	-	-	-	-	-

Proiect derulat de:

Cum arată o declarație de avere

([vezi aici documentul întreg](#))

Adresa sau zona	Categoria*	Anul dobândirii	Suprafața	Cota-parte	Modul de dobândire	Titularul ¹⁾
-	-	-	-	-	-	-

*Categoriile indicate sunt: (1) agricol; (2) forestier; (3) intravilan; (4) luciu de apă; (5) alte categorii de terenuri extravilane, dacă se află în circuitul civil.

*1) La "Titular" se menționează, în cazul bunurilor proprii, numele proprietarului (titularul, soțul/soția, copilul) și cota-parte, iar în cazul bunurilor în coproprietate, numele coproprietarilor.

2. Clădiri

NOTĂ:

Se vor declara inclusiv cele aflate în alte țări.

Adresa sau zona	Categoria*	Anul dobândirii	Suprafața	Cota-parte	Modul de dobândire	Titularul ²⁾
Tara: ROMANIA Judet: Mures Localitate: Sangeorgiu De Mures - Adresa: [REDACTED]	Apartament	2019	53 m2	1/2	Contract de vânzare cumpărare	BERECZKI TEMISTOCLE DESPINA LUCIANA BERECZKI TEMISTOCLE JOZSEF

*Categoriile indicate sunt: (1) apartament; (2) casă de locuit; (3) casă de vacanță; (4) spații comerciale/de producție.

1 / 5

*2) La "Titular" se menționează, în cazul bunurilor proprii, numele proprietarului (titularul, soțul/soția, copilul) și cota-parte, iar în cazul bunurilor în coproprietate, numele coproprietarilor.

II. Bunuri mobile

1. Autovehicule/autoturisme, tractoare, mașini agricole, șalupe, iahturi și alte mijloace de transport care sunt supuse înmatriculării, potrivit legii

Natura	Marca	Nr. de bucăți	Anul de fabricație	Modul de dobândire
Autoturism	FORD	1	2021	Contract de vânzare cumpărare

Proiect derulat de:

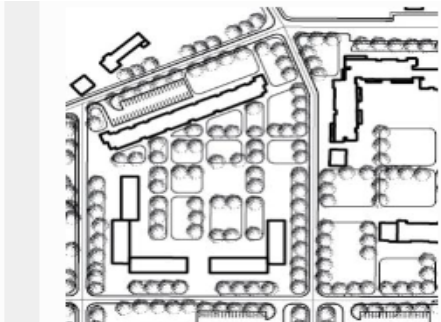

Având în vedere că fiecare persoană care este obligată de lege să depună aceste documente va avea cel puțin două din fiecare, anume câte o pereche de declarații la angajare și una la eliberarea funcției (aceeași prevedere se aplică și dacă, de exemplu, persoana își schimbă funcția în cadrul aceleiași instituții), le putem folosi pentru a-i privi parcursul profesional.

Recomandarea jurnaliștilor este de a nu ne uita numai la o anume declarație, ci de a le privi cronologic și una lângă asta, pentru a sesiza modificări sau dispariții bizare (dacă în prima declarație de avere apare un apartament care nu se mai regăsește în a doua, ar trebui să găsim o sumă rezonabilă de bani care să fie însoțită de o explicație de tipul „vânzare apartament”).

Extrase de carte funciară

Un pont legat de terenuri sau apartamente care dispar din declarațiile de avere: în schimbul unei cereri și taxei aferente, [Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară](#), îți poate pune la dispoziție lista de bunuri imobile care aparțin unei anume persoane fizice sau juridice, cu coduri unice care pot fi folosite pentru a cere la birourile județene extrase sau copii din cartea funciară.

 Extras de carte funciara pentru informare online 20.00 Lei Adaugă în coș	 Extras de carte funciara pentru informare online (preplatit) 0.00 Lei Adaugă în coș	 Extras din planul cadastral, pe ortofotoplan 15.00 Lei Adaugă în coș
--	--	--

Proiect derulat de:

Ce alte surse avem la dispoziție pentru a ne înțelege mai bine politicienii?

În afară de a-i urmări în comunicarea oficială, fie că sunt comunicate de presă sau postări pe rețelele de socializare, o idee bună este să îi urmărim și în ipostaze mai puțin curatoriate, cum ar fi în ședințele la care participă.

Înregistrările acestora, disponibile pe site-urile instituțiilor respective, ne pot oferi o fereastră în a-i vedea cum se raportează la anumite probleme în mod spontan, ce cauze susțin și pe care le consideră mai puțin relevante și cum relaționează cu instituția și cu colegii lor. Acest lucru te poate ajuta și să înțelegi care pot fi partenerii tăi de discuție pe o anumită temă în cadrul consiliului local. Dacă vrei să vezi cum să treaba și la nivel național, ai oricând posibilitatea de a intra pe site-ul Camerei Deputaților pentru a [urmări procesul legislativ](#).

Ce alte informații la care ai acces ar putea fi relevante pentru tine ca cetățean?

Un inventar al patrimoniului privat de care o primărie dispune, de exemplu.

Acesta include terenuri, clădiri, păduri care se află în domeniul privat al statului - iar legea ne spune că primăria poate să dispună de acestea prin vânzare, prin concesiune, prin retrocedare, în funcție de necesitățile comunității. Dacă știi care sunt elementele din ecuație, poți ori să le aperi, ori să soliciți ca interesul public să fie respectat și acestea să fie utilizate judicios. Altfel spus, este în interesul tău să știi dacă primăria ta are în patrimoniu mai multe hectare de pădure ca să înțelegi ce strategii (bune sau rele) pot fi gândite pe baza lor. Totodată, poți face propuneri în acest sens, căci exploatarea unei păduri în interesul comunității poate însemna pentru unii amenajarea de trasee turistice, iar pentru alții, chereștea.

Dacă primăria nu îți furnizează aceste informații, poți apela tot la ANCPI, utilizând drept criteriu de identificare pentru instituție CIF-ul primăriei, ori la consilierii locali, pentru a impulsiona primăria să facă aceste informații disponibile din oficiu.

Ca rugămintă generală, dacă descoperi ceva de interes, împarte informația cu comunitatea ta și cu jurnaliștii locali, așa încât ea să ajungă la cât mai multă lume. Legat de terenuri și imobile, profită de funcția de a vedea pe Google Maps cu street view sau pe Google Earth cum arăta un anumit loc cu câțiva ani în urmă - dacă, de exemplu, tu identifici o autorizație de construire emisă pentru un imobil cu trei ani în urmă, dar clădirea în cauză era în stadiul de șantier de acum patru ani, poate e ceva ce trebuie investigat mai amănunțit.

Proiect derulat de:

Sfaturi de căutare de la jurnaliști:

Profită din plin de funcționalitățile motoarelor de căutare.

Este posibil ca un document să fi fost publicat de primărie, însă să se afle pe o secțiune a site-ului care nu are nicio legătură (din punctul tău de vedere) cu conținutul sau natura documentului. Deși unele primării au integrat în site o funcție specială de căutare, de cele mai multe ori poți avea rezultate excelente dacă, în câmpul de căutare al motorului pe care îl utilizezi, vei tasta `site:primariax filetype:pdf`, apoi un cuvânt cheie (caută mai multe „[google operators](#)” pentru a-ți îmbunătăți capacitatea de a căuta informații pe net - poți căuta după tipul fișierului, de pildă **filetype:pdf**, sau poți căuta în structura unui singur domeniu, de pildă **site:pmb.ro**).

Legat de fișierele PDF:

E o situație des întâlnită ca documentele să fie disponibile, dar să fie de fapt un document scanat. Uneori, te ajută dacă apelezi la instrumente tip OCR (optical character recognition), care le convertește în format editabil. Există și extensii de browser precum [Copy Fish](#) sau software-uri puternice precum [Abby Fine Reader](#) sau [Adobe Acrobat Professional](#).

plan urbanistic site:pmb.ro

[All](#) [Images](#) [News](#) [Maps](#) [Videos](#) [More](#) [Tools](#)

About 6,550 results (0.28 seconds)

<https://www2.pmb.ro/urbanism/pug> - Translate this page
Planul Urbanistic General (PUG) - București - PMB.ro
 * Planul Urbanistic General (harta) - Unități Teritoriale de Referință, vizualizați planul UTR (* .dwf - 9,33 MB), vezi și legendă; * Altimetrie Propuneri (harta) ...

[Images for plan urbanistic site:pmb.ro](#)

[crtzi](#) [bojanka](#) [sector 1](#) [sector 2](#) [plan](#)

[View all](#)

<https://www.pmb.ro/harti-static> - Translate this page
Planul Urbanistic General - Primăria București
 Planul Urbanistic general - Direcția Generală Urbanism 1.10 - Necesități și opțiuni ale populației
 - Direcția Generală Urbanism 1.11 - Obiective de utilitate ...

<https://www2.pmb.ro/puz/puz> - Translate this page
Planuri Urbanistice Zonale și de Detaliu aprobate de CGMB

Tipul Planurilor	Anul	Anul	Anul	Anul	Anul	Anul
I. Planuri Urbanistice Zonale (P...	2012	2011	2010	2009	2008	2007
	Sector 1	Sector 1	Sector 1	Sector 1	Sector 1	Sector 1
	Sector 2	Sector 2	Sector 2	Sector 2	Sector 2	Sector 2

View 5 more rows

Proiect derulat de:

regulament arena nationala filetype:pdf

[All](#) [Images](#) [News](#) [Maps](#) [Videos](#) [More](#) [Tools](#)

About 5,920 results (0.28 seconds)

[Images for regulament arena nationala filetype:pdf](#)

[View all](#)

<https://rugbyromania.ro/SBHC25822020113380> [PDF](#)
PROCEDURĂ DE ACCES SPECTATORI
 ORDIN nr. 535 din 30 iulie 2021 pentru aprobarea regulamentelor privind condițiile necesare a fi respectate pentru accesul în bazele sportive, în vederea.
 4 pages

<https://www.frf.ro/2018/07/ROAF-FRF> [PDF](#)
REGULAMENTUL DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII ... - FRF
 by C II — **regulament**, participarea în competițiile organizate de FRF/LPF sub denumirea unei ...
 În cazul jucătorilor convocați la echipele **naționale** U 19 și U 17.

<https://www.frf.ro/public/images/uploads> [PDF](#)
REGULAMENTUL DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII ... - FRF
 Statutul, **regulamentele**, directivele și deciziile FIFA, UEFA și FRF în orice moment și ...
națională de seniori sau de tineret pentru susținerea unor jocuri ...

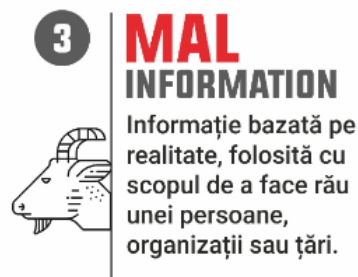
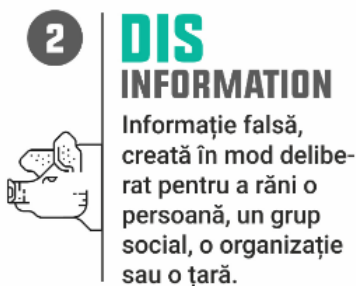
Lucrează organizat

Ajută și dacă ai o listă de documente pe care vrei să le consulți, ca să îți faci temele ca la carte. Nu uita să folosești mai mult de un browser pentru a căuta informații (sau să mergi pe modul incognito, pentru că afișarea rezultatelor este influențată de interacțiunea ta precedentă cu browserul.

Despre dezinformare și verificări

Sigur ai auzit expresia asta, chiar dacă nu lucrezi în presă: *informația trebuie verificată din trei surse*. Ne e mai la îndemână ca niciodată, însă și volumul de *fake news*, de adevăruri trunchiate și de date scoase din context pare să fie mai mare decât în trecut. În unele cazuri e doar o părere, în altele poți ghici semne ale unei campanii deliberate de dezinformare - important este să îți păstrezi vigilența și să te porți chiar și în viața de zi cu zi ca un jurnalist, nu doar când îți asumi că vei face muncă de cercetare sau de documentare pe un anumit subiect.

Dacă fake news, un termen atât de popular în ultimii ani, are o traducere exactă în română - știre falsă, adică opusul a ceea ce înțelegem în mod clasic când vorbim despre o știre, contextul e mai dificil de surprins când vorbim despre dezinformare. În fapt, prin dezinformare înțelegem o informație falsă transmisă în mod intenționat; aceasta merge în paralel cu termenul englezesc de *misinformation*, adică rostogolirea neintenționată a unei informații false. Chiar dacă diferența este esențială pentru a înțelege motivația autorului, procesul la care recomandăm să apelezi este similar, indiferent de natura intenției din spatele informației false.

Proiect derulat de:

Cum ne raportăm la informații?

Indiferent dacă le citim pe un site, pe o rețea de socializare, dacă primim un mesaj video pe o platformă de mesagerie sau dacă primim un pliant prin oraș, există o serie de întrebări pe care trebuie să ni le punem.

- **Care este sursa?** Am început prin a vorbi despre dictonul jurnalistic de a verifica informația din multiple surse. Oricine ar trebui să procedeze la fel - caută, folosind motoare de căutare, pentru a vedea unde mai apare informația respectivă. Dacă nu găsești nimic, întreabă-te de ce se întâmplă asta. Dacă apare pe câteva pagini care se citează între ele, dar niciuna nu trimite către un comunicat oficial, aplică aceeași metodă de lucru. La fel și dacă sursa e “pe surse” - e adevărat că unele lucruri cu impact s-au aflat întâi așa, însă ar trebui să-ți dea de gândit dacă originea unei informații alarmiste, cu impact crescut, este “o sursă care vrea să rămână anonimă”.
- **Ce-i cu imaginea asta?** Dacă vezi o imagine atașată unei știri sau unei postări, încearcă să afli unde și când a fost surprinsă, pentru a vedea dacă are legătură cu conținutul știrii sau nu. Poate că prima știre pe care o citești de dimineață este despre un cutremur în Vrancea, însoțit de o imagine apocaliptică. Înainte să citești în text că e vorba despre un cutremur de 4 grade pe scara Richter, care a fost sesizat doar de aparate, imaginea te sperie. Dacă folosești funcția de [căutare după imagine](#), poate afli că imaginea e de acum câțiva ani și de la câteva mii de kilometri distanță. Ține cont de puterea pe care o are partea vizuală și nu uita că se poate abuza de acest lucru. Alte imagini pot fi pur și simplu trucate, tot pentru a potența valoarea de șoc a unui text.
- **Ce-i cu acest titlu?** Titlul e primul lucru care îți atrage atenția - sau, în cazul rețelelor sociale, primele cuvinte din descrierea unei imagini. Dacă este încărcat de panică, scris cu majuscule și punctat cu semnul exclamării, vorbește despre ceva catastrofal în termeni neclari (*DE NECREZUT! AZI s-a aflat! Vestea care va AFECTA MILIOANE de români!*), deja s-au pornit câteva semnale de alarmă. Poți totuși să citești și textul în sine, ca să vezi care este legătura dintre titlu și conținut. În general, există două mari posibilități: 1. Titlul era un “clickbait”, o momeală care să te facă, din panică sau din curiozitate, să accesezi respectiva pagină; dacă-i așa, e posibil ca textul în sine să te liniștească și să-ți dai seama că este vorba doar despre o propunere de lege care vrea să adauge o nouă zi liberă pentru români. Este o veste care ar afecta milioane de oameni? În teorie, da. Era nevoie de un astfel de titlu? Nu chiar. 2. Articolul are un ton similar cu al titlului, cu ipoteze nesustținute, fără a menționa surse concrete și întreținând un sentiment de panică. Îți dai seama că ai de-a face un o știre falsă, pe care o poți raporta corespunzător, și treci mai departe.

Proiect derulat de:

- **Aspectul general.** Marile site-uri de știri au adresele web securizate, extensii cunoscute (domenii tip .ro, .com), indică surse, folosesc (aproape întotdeauna, a greși e omenește) o ortografie impecabilă și în general au un format clasic în care publică. Dacă ceva pare greșit, poate ar trebui să te uiți mai în detaliu - au existat cazuri în care site-uri întregi au fost clonate.
- **Ce sentimente transmite?** O știre ar trebui să te informeze, ideal într-o manieră obiectivă, despre ceva anume. Chiar dacă situația e una gravă, nu ar trebui să potențeze panica, deoarece știm că e mai bine să ne păstrăm calmul indiferent de circumstanțe. Dacă totul e *breaking news*, titlurile mizează pe lucruri *incredibile* (vezi secțiunea de mai sus), fie că e de bine sau de rău (*incredibilă* poate fi și vindecarea de care doctorii nu vor să știi, la un click distanță, acest secret bine păstrat de industria medicamentelor), este posibil ca pagina sau site-ul respective să încerce să apeleze în principal la emoțiile tale, nu la rațiune - și nu mai putem vorbi despre valoarea obiectivă a informației. Oamenii care produc astfel de conținut vor să profite de pe urma ta, fie că îți vând ceva direct sau indirect sau vor ca anumite narațiuni să ajungă la tine. Trebuie menționat că satira nu intră la această categorie - dacă este vorba despre o glumă, mai reușită sau mai nereușită, nu trebuie să ai aceeași reacție pe care ai avea-o în fața unui demers evident de dezinformare.

Proiect derulat de:

1 VERIFICĂ TITLUL ➤ ALARMANT! Fructele importate din această țară sunt OTRĂVITE.

E senzațional titlul? E imparțial și etic jurnalistic (ex: dă sentințe?) E în acord cu textul articolului?

2 VERIFICĂ TEXTUL ➤ Ministrul a declarat într-un interviu că fructele sunt otrăvite.

Răspunde textul la întrebările esențiale? **cine? ce? unde? când? cum? de ce?**

În exemplul de mai sus nu știm când a declarat, de ce sunt otrăvite și cum a ajuns ministrul la această concluzie.

3 VERIFICĂ CITAREA ➤ „Am decis să mă retrag” VS „Am decis să mă retrag până în vară”

E un citat parțial, scos din context?

4 VERIFICĂ SURSELE ➤ „potrivit unor surse anonime” , „potrivit cercetătorilor britanici”

Sunt informațiile atribuite unor surse greu de identificat?

5 VERIFICĂ UNGHIURILE ➤ DNA pretinde că politicianul... Politicianul declară că...

Acoperă materialul toate punctele de vedere implicate în situația relatată?

6 VERIFICĂ OPINIA ➤ „încrederea oamenilor în autorități a fost zguduită”

Își dă autorul cu părerea în relatare?

7 VERIFICĂ CONTEXTUL ➤ Dopaj cu meldonium. A aflat abia pe 7 martie că e interzis

Lipsește informații de context, care să pună subiectul în perspectivă?

Identifică informația factuală.

Ea e aliatul tău de bază împotriva manipulării

Reprezintă Informație factuală

- ➔ statistici oficiale
- ➔ texte de lege
- ➔ hotărâri judecătorești
- ➔ tot ceea ce este asumat de către o sursă a cărei autoritate sau credibilitate poate fi verificată

Nu reprezintă informație factuală

- ➔ cifrele non-atribuibile
- ➔ informațiile „pe surse”
- ➔ opiniile și supozițiile
- ➔ tot ceea ce nu este ancorat în fapt

Proiect derulat de:

Sursa e esențială.

Trebuie să fie de încredere, ne-partizantă. Uite câteva exemple de surse pentru a verifica anumite afirmații

„Armata României este cea mai apreciată instituție a statului român de către populație”	Cauți unul sau mai multe sondaje de opinie de la instituții cunoscute (INSCOP , IRES) care oferă date pe subiect.
„În România se înregistrează zilnic două-trei partide”	Cauți date la instituția care se ocupă de noi înregistrări: Tribunalul București
„Atribuțiile viceprimarului sunt date de Consiliul General”	Verifici în legea care setează aceste reguli - Codul Administrativ

Asigură-te că ai dreptate.

Caută un expert pe subiect.

- Expertiza contează pentru a-ți valida verificarea. Există oameni școliți în domenii punctuale, de la legislație la administrație publică. Găsește-i pe Facebook sau pe Google și vezi ce zic.
- Expertul îți poate verifica argumentația și te poate îndruma către surse credibile, pe care la are la îndemână prin natura profesiei sale

Proiect derulat de:

Surse de încredere

Dieta media e comparabilă cu nutriția: dacă te hrănești doar fast-food, vei vedea rapid consecințele nefaste asupra corpului tău. La fel, dacă consumi în mod susținut știri, reportaje sau investigații de o slabă calitate, o să ajungi dezinformat și vei lua decizii greșite, bazate pe informații incomplete, decizii care îți vor afecta negativ viața.

Poate părea intimidant să identifici în complexul peisaj media care sursă e onestă și de încredere, dar nu e așa greu cu un strop de educație media și gândire critică. Câteva reguli de urmat

- nu generaliza, oricât de tentant ar fi: există jurnaliști super OK „pierduți” și în redacții care aparent abundă în dezinformări. Urmărește mai întâi omul, apoi emisiunea/rubrica sa, apoi brandul de presă.
- nu confunda jurnalistul cu activistul: sigur, mass-media are și un rol educațional, dar treaba jurnalistului e să expună situații, aplicând aceleași principii și instrumente indiferent de persoană (poate că aflăm lucruri neplăcute despre favoriții noștri), pe când treaba activistului e să pună presiune socială pentru a schimba o stare de fapt despre care a aflat, de exemplu, în urma unor anchete de presă.
- Jurnaliștii de investigație au o vorbă celebră - „follow the money” (ca să vezi cine ce motivații financiare ar putea avea într-o situație dată). Dacă o aplicăm și luăm urma banului principalelor canale media mainstream, ne putem da relativ ușor seama de ce unele televiziuni sunt partizane și în favoarea cui fac acest partizanat. Observă așadar cine are puterea și cum (și de ce) decid ce (nu) intră pe post sau în publicația respectivă.
- verifică și trecutul și consecvența jurnaliștilor. Desigur că oamenii se schimbă și e perfect normal să ai, într-un moment din viață, convingeri diferite decât cele pe care le aveai în trecut. Important de stabilit pentru tine, ca cititor, este ce anume îl mână pe jurnalist să scrie? Tratează un subiect în detrimentul altuia pentru că așa îi servește intereselor financiare de moment? Sau rămâne fidel principiilor de echidistanță și neutralitate?

Jurnaliștii nu au deloc o viață ușoară de când cu avansul social media și apariției inclusiv a conceptului de jurnalism cetățenesc. Dar indiferent de provocările vremurilor și de iluzia hrănită de rețelele sociale cum că orice poate publica, presa rămâne indispensabilă unei democrații funcționale.

Proiect derulat de:

De mai bine de zece ani, în jurnalismul românesc se întâmplă o transformare mai subtilă de perceput pentru publicul încă dependent de televiziuni. Mogulul de presă nu mai este singura cale de a finanța un produs media. A apărut, deci, jurnalismul independent, unde „independent” se referă de fapt la „independent de banii unui patron”.

Am alcătuit mai jos o listă de publicații în care noi avem încredere, cu mențiunea că, la fel ca orice listă, este una subiectivă. Criterii de includere pe listă au constat transparența redacției (ex: au o pagină de despre din care aflăm cine sunt autorii sau care e misiunea publicației?), dar mai ales experiența de cititor de 20+ ani a autorilor acestui ghid.

Vom actualiza punctual lista pe măsură de apar modificări.

Publicații locale

- [Bihoreanul](#) - Oradea & co
- [Buletin de București](#) - București
- [Iașul Nostru](#) - newsletter pe Substack de Alex Enășescu
- [Info Sud-est](#) - Constanța
- [Liber în Teleorman](#) - Teleorman
- [ReporterIS](#) - Iași
- [Turnul Sfatului](#) - Sibiu
- [ȘtiriCraiova.ro](#) - Craiova

Publicații de investigație

- [Dela0.ro](#) - investigații, editorial, reportaj - de Diana Oncioiu și Vlad Stoicescu
- [Captura.ro](#) - investigații cu jurnaliști precum Andrei Petre, Elena Dumitru, Mihai Munteanu
- [Centrul de Investigații Media](#) - gestionat de Ovidiu Vanghele
- [Casa Jurnalistului](#) (acum pe Telegram, unde se ocupă mai degrabă de știri externe)
- [Investigatoria.ro](#) - de Carmen Dumitrescu
- [Panorama.ro](#) - data journalism și analize
- [RISE Project](#) - investigații
- [Context](#) - investigații, noul proiect al lui Attila Biro
- [Recorder](#) - jurnalism video, reportaj și investigații

Proiect derulat de:

Publicații de nișă

- Cursdeguvernare.ro - UE, economie, administrație
- [Dilema Veche](http://DilemaVeche.ro) - cultură
- Documentaria.ro - fotojurnalism
- EduPedu.ro - știri din educație și cercetare, cu autori precum Raluca Pantazi
- EducatiePrivata.ro - știri din educație, de la Oana Dobre Dimofte
- Euractiv.ro - rețea europeană, materiale despre politică națională și afaceri europene
- [Iscoada](http://Iscoada.ro) - articole ce sintetizează research din științe umaniste
- [IQads](http://IQads.ro) - publicație din industria comunicării (publicitate, media)
- [Mindcraft Stories](http://MindcraftStories.ro) - știință
- Noua.info - educație de mediu
- [Pagina de Media](http://PaginaDeMedia.ro) - cu și despre media, gestionat de Petrișor Obae și echipa sa
- [Revista 22](http://Revista22.ro), editată de Grupul de Dialog Social
- Scena9.ro - cultură: reportaje, interviuri, recomandări
- Teleleu.eu - jurnalism narativ, (foto)reportaje de la Elena Stancu și Cosmin Bumbuț
- [Vice România](http://ViceRomania.ro) - subiecte alternative și activiste, pop culture și nu numai
- [Zeppelin](http://Zeppelin.ro) - revistă de arhitectură, din 2011

Proiecte speciale

- [Să Fle Lumină](http://SaFleLumină.ro) - documentare a cultelor religioase
- Factual.ro - fact-checking politic
- [Misreport](http://Misreport.ro) - newsletter despre dezinformare, de Codruța Simina și Ovidiu Mihalcea
- [Veridica](http://Veridica.ro) - platformă de fact-checking
- [Verificat de AFP](http://VerificatDeAFP.ro) - fact-checking pe dezinformări de pe rețele sociale

Proiect derulat de:

Publicații generaliste

[G4Media.ro](#) - **generalist, știri, editorial, analize**

Publicație înființată de Cristi Pantazi și Dan Tăpălagă după ce aceștia au plecat din redacția Hotnews [în 2018](#). Publică adesea exclusivități.

[Gen.știri](#) - **știri**

O publicație tânără, lansată de asociația Forum Apulum în septembrie 2021 (ca o completare a produsului media [Gen, revistă](#)), scrisă de tineri (sub coordonarea lui Teodor Tiță) pentru tineri, a adunat peste 41k urmăritori pe Instagram, principala lor platformă.

[Hotnews.ro](#) - **generalist, știri, editoriale, analize**

Fondat acum circa 20 de ani, la începuturile internet-ului românesc, sub egida revistapresei.ro, portalul care agregă știri din varii surse a ajuns, în timp, să-și dezvolte propria redacție, cu materiale scrise de jurnaliști precum Clarice Dinu, Catiușa Ivanov, Victor Cozmei sau Gabriel Bejan.

[Libertatea.ro](#) - **generalist, știri, editoriale, reportaje**

Una dintre primele publicații din România post-comunistă și una dintre puținele care astăzi încă mai apare și în variantă tipărită. Celebră o vreme pentru can-can și mondenități (vezi rubrica „Fata de la pagina 5”, la care ziarul a renunțat în 2017), abordarea editorială i s-a schimbat de când la cârma redacției a trecut Cătălin Tolontan, care a creat [un spațiu](#) unde se pot afirma deopotrivă reporteri, dar pot publica și editorialiști cunoscuți. Dintre jurnaliștii și reporterii de-acolo îi menționăm pe Dan Duca, Iulia Roșu, Răzvan Luțac, Mirela Neag, Diana Meseșan, Ada Constanda, Laurențiu Ungureanu, Andrada Lăutaru, Alexandra Nistoroiu sau Cristina Radu.

[PressOne.ro](#) - **generalist, reportaj**

Lansată la Cluj în 2015, publicația e gestionată de Adrian Mihălțianu și finanțată de omul de afaceri Don Lothrop. Platforma reunește jurnaliști precum Bianca Felseghi, Emilia Șercan, Ioana Epure, Alex Enășescu, Alex Olaru sau Răzvan Filip.

[Spotmedia.ro](#) - **generalist, știri, editorial, reportaj**

Lansată în [vara lui 2020](#) de fosta echipă Ziare.com, publicația este cunoscută pentru jurnalistele Ioana Dogioiu și Magda Grădinaru

Proiect derulat de:

Alte publicații

generaliste, știri, reportaje, editoriale, interviuri

- [DW Romania](#)
- [Europa Liberă](#)
- [Epoch Times](#)
- [Republica.ro](#) - platformă lansată de Florin Negruțiu, Claudiu Pândaru, Alex Livadaru și Cristian Tudor Popescu, cu o mare diversitate de autori contributori
- [Știrile PROTV](#)

Desigur, există presă de calitate în mult mai multe redacții din țară, fie că vorbim de radio sau TV. Iată o listă de emisiuni demne de urmărit:

- [Breaking Fake News](#) (TVR), cu Marian Voicu
- [Bună, România](#) (B1TV), cu Radu Buzăianu și Răzvan Zamfir
- [Dosar România](#) (TVR)
- [Focus România](#) (Digi24), prezentată de Ioana Ciurlea
- [Piața Victoriei](#) (EuropaFM), cu Mădălina Dobrovolschi, Tudor Mușat și Ioana Ene Dogioiu
- [România, Te iubesc](#) (PRO TV), cu Paul Angelescu, Alex Dima, Paula Herlo, Cristian Leonte, Alex Năstase
- [Starea Nației](#) (online), cu Dragoș Pătraru

Proiect derulat de:

